

Co wiesz o Powstaniu Wielkopolskim?

Zeszyt ćwiczeń dla uczniów
szkół średnich

Instytut
Poznański

Projekt edukacyjny
towarzyszący renowacji
kwatery Powstańców
Wielkopolskich i Śląskich
na Powązkach Wojskowych

DRODZY UCZNIOWIE!

Na podstawie folderu „Powstańcy Wielkopolscy: bohaterowie, z których jesteśmy dumni” mogliście poznać historię tego niepodległościowego zrywu oraz postaci z nim związanych. Czas na sprawdzian zdobytej wiedzy!

Arkusz zawiera blok pytań zamkniętych. Wśród podanych odpowiedzi prawidłowa może być jedna, dwie, a nawet trzy. Zeszyt ćwiczeń to także zestaw pytań otwartych, które stwarzają możliwość wyrażenia własnych opinii i przemyśleń na temat Powstania Wielkopolskiego i losów powstańców.

Na koniec zachęcamy Was do przygotowania pracy pisemnej na wybrany temat lub opracowania plakatu naukowego (posteru) prezentującego sylwetkę wybranego Powstańca. Podajemy zestaw kilku źródeł, które są skarbnicą wiedzy i materiałów archiwalnych związanych z Powstaniem Wielkopolskim. Praca researchera może być wspaniałą przygodą! Zachęcamy i życzymy powodzenia! Wszystkie prace mogą zostać zgłoszone do konkursu organizowanego przez Instytut Poznański. Więcej informacji na www.poznanski.org/powstanie.

PYTANIA ZAMKNIĘTE

1. Co, zdaniem historyków, było głównym impulsem do wybuchu Powstania Wielkopolskiego?

- a) Dekret Rady Regencyjnej do narodu polskiego o przekazaniu władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu 11 listopada 1918 r.
- b) Przyjazd Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania i jego przemówienie do rodaków
- c) Obrady Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu

2. Podaj daty wybuchu i zakończenia Powstania Wielkopolskiego:

- a) 26 grudnia 1918 – 16 lutego 1919
- b) 27 grudnia 1918 – 17 stycznia 1919
- c) 27 grudnia 1918 – 16 lutego 1919

3. Jak nazywał się pierwszy naczelny dowódca Powstania Wielkopolskiego?

- a) kpt. Stanisław Taczak
- b) gen. Józef Haller
- c) gen. Józef Dowbor-Muśnicki

4. Straż Ludowa była:

- a) niemiecką formacją wojskową służącą utrzymaniu dyscypliny w zaborze pruskim.
- b) polską formacją wojskową podlegającą od początku swojego istnienia Dowództwu Głównemu Wojsk Polskich w Wielkopolsce.
- c) ochotniczą formacją służącą ochronie Polaków przed atakami ze strony Niemców.

5. W jakich okolicznościach zginął Franciszek Ratajczak, uznawany przez część historyków za pierwszego poległego Powstańca Wielkopolskiego?

- a) Zmarł w wyniku ran odniesionych podczas walk o Prezydium Policji.
- b) Zginął w czasie walk o Dworzec Główny w Poznaniu.
- c) Został śmiertelnie ranny pod Inowrocławiem.

6. Decyzja o ataku na niemiecką Stację Lotniczą w Ławicy:

- a) zapadła w nocy 4/5 stycznia 1919 r.
- b) była motywowana wieścią o planowanej zemście Niemców na Powstańcach poprzez bombardowanie Poznania z samolotów z Ławicy.
- c) mogła zostać odwołana, gdyby Niemcy poddali się i wydali sprzęt Polakom.

7. Sprzęt zdobyty przez Powstańców podczas bitwy o Ławicę:

- a) szacunkowo był wart 60 milionów marek niemieckich.
- b) został później wykorzystany w walce o Lwów i wojnie polsko-bolszewickiej.
- c) był przydatny przy tworzeniu pierwszych wielkopolskich eskadr.

8. 11 stycznia 1919 r. Powstańcy Wielkopolscy zajęli:

- a) Inowrocław.
- b) Szubin.
- c) Rawicz.

PYTANIA OTWARTE

Jeden z Powstańców Wielkopolskich spoczywających na Powązkach Wojskowych, Alojzy Stepka, jako 18-latek został wcielony do armii niemieckiej i walczył w jej szeregach w I wojnie światowej. Po latach zanotował w swoich wspomnieniach: **„Były to dla mnie najokropniejsze chwile mego życia”**. **Jak sądzisz – dlaczego?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wielu bohaterów pochowanych na Powązkach Wojskowych zasłużyło się dla Ojczyzny poprzez udział w walkach zbrojnych, które nastąpiły po zwycięskim Powstaniu Wielkopolskim. Marian Byliński w styczniu 1921 r. zgłosił się na ochotnika do III Powstania Śląskiego. Mieczysław Olęderczyk wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. i wojnie obronnej 1939 r. Franciszek Kaczmarek w wieku 47 lat przystąpił do Powstania Warszawskiego. **W jaki sposób doświadczenie udziału w Powstaniu Wielkopolskim wpłynęło na dalsze życie żołnierzy? Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że udział w tym wielkim zrywie niepodległościowym był dla nich „szkołą patriotyzmu”?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Po zwycięskim Powstaniu Wielkopolskim wielu bohaterów aktywnie włączyło się w odbudowę polskiej państwowości i pracę na rzecz wolnego, niepodległego kraju. Część weteranów związała swoje życie z Warszawą. Powstańcy mieszkający z dala od ukochanej Wielkopolski często spotykali się we własnym gronie i pomagali sobie wzajemnie. Dzięki zaangażowaniu gen. Heliodora Cepy wiele lat po Powstaniu weterani otrzymali mundury zgodne z historycznym wzorem. **Jak sądzisz, dlaczego Powstańcy Wielkopolscy pozostawali związani ze sobą i chętnie wracali do przeżyć z przelotu 1918/1919 r.? Czy kwatera Powstańców Wielkopolskich i Śląskich jest Twoim zdaniem ważnym miejscem pamięci – śladem obecności weteranów Powstania, którzy mieszkali w Warszawie?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ZADANIE DODATKOWE

Przygotuj pracę o objętości minimum jednej strony A4 na temat wybrany z poniższej listy:

- „Jesteśmy z Was dumni. Pamiętamy” – napisz list do wybranego Powstańca Wielkopolskiego.
- „Dlaczego ideały przyświecające Powstańcom mogą być aktualne także dzisiaj?” – napisz rozprawkę.

„Żywe Powstanie”. Weź udział w konkursie!

Instytut Poznański ogłasza konkurs dla uczniów szkół średnich pt. „Żywe Powstanie”. Zadanie konkursowe: **opisz sylwetkę wybranego Powstańca** lub **przygotuj plakat naukowy (poster) przedstawiający bohatera**. Na plakacie możesz wykorzystać reprodukcje zdjęć, map, zdjęcia odznaczeń, pamiątkowych dokumentów etc. Źródłem wiedzy mogą być m.in. Muzeum Powstania Wielkopolskiego, Biblioteka Raczyńskich, Wirtualne Muzeum Historii Poznania www.cyryl.poznan.pl, serwis Biblioteki Narodowej www.polona.pl, serwis www.szukajwarchiwach.gov.pl czy Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa www.wbc.poznan.pl.

Możesz wybrać jedną z dwóch kategorii, czyli przygotować pracę pisemną lub plakat, i przesać je **do 15 października 2019 r.** na adres: **Instytut Poznański, ul. Feliksa Nowowiejskiego 23/24A, 61-732 Poznań**. Wszystkie nadesłane prace zostaną opublikowane na stronie internetowej Instytutu, a najlepsze zostaną nagrodzone. Więcej szczegółów dotyczących konkursu oraz regulamin z informacjami o przetwarzaniu danych osobowych można znaleźć na stronie: www.poznanski.org/powstanie. W razie pytań zachęcamy do kontaktu: instytut@poznanski.org, tel. **782 685 090**.